

POSTANOWIENIE

Dnia 11 stycznia 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Ryszard Witkowski (przewodniczący)

SSN Piotr Sławomir Niedzielak

SSN Paweł Zubert (sprawozdawca)

w sprawie K. L. - prokuratora Prokuratury Rejonowej w P. po rozpoznaniu w Izbie Dyscyplinarnej na posiedzeniu w dniu 11 stycznia 2022 roku zażalenia J. N. na postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 23 marca 2021 roku, sygn. akt II DO 15/21, w przedmiocie odmowy przyjęcia wniosku o wznowienie postępowania,

na podstawie art. 430 § 1 k.p.k. i art. 429 § 1 k.p.k. w zw. z art. 545 § 1 k.p.k. i art. 171 pkt 1 ustawy z 28 stycznia 2016 r. Prawo o prokuraturze

postanowił:

- I. pozostawić złożone zażalenie bez rozpoznania;
- II. kosztami postępowania odwoławczego obciążyć Skarb Państwa.

UZASADNIENIE

Uchwałą z 20 listopada 2018 r., sygn. akt PK I SD [...], Sąd Dyscyplinarny przy Prokuratorze Generalnym odmówił zezwolenia na pociągnięcie prokuratora Prokuratury Rejonowej w P. - K. L. do odpowiedzialności karnej za to, że: w nieustalonym dniu w okresie od września 2015 r. do grudnia 2015 r. działając wspólnie i w porozumieniu z byłym komendantem Komisariatu Policji w C. - D. W. przekroczył swoje uprawnienia jako funkcjonariusz publiczny poprzez usunięcie z akt sprawy o sygn. 1 Ds. [...] Prokuratury Rejonowej w P. dokumentów w postaci co najmniej trzech protokołów przesłuchania lub notatek urzędowych z rozpytania

K. S. i dwóch protokołów przesłuchań lub notatek urzędowych z rozpytania M. Z. przed przekazaniem akt tej sprawy do Sądu Rejonowego w P. celem rozpoznania zażalenia J. N., czym działał na jego szkodę, tj. o przestępstwo określone w art. 231 § 1 k.k. i art. 276 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k.

Zażalenie na powyższą uchwałę wniósł pełnomocnik oskarżyciela subsydiarnego J. N., zaskarżając ją w całości.

Uchwałą z 26 marca 2019 roku, sygn. akt I DO 20/19, Sąd Najwyższy utrzymał w mocy zaskarżoną uchwałę, kosztami postępowania odwoławczego obciążając Skarb Państwa.

W dniu 29 lipca 2020 r. J. N. skierował do Prezesa Sądu Najwyższego kierującego pracą Izby Karnej pismo sygnalizujące konieczność wznowienia z urzędu postępowania prowadzonego pod sygn. akt I DO 20/19, w przedmiocie wyrażenia zgody na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej prokuratora K. L.. Jako podstawę wznowienia wskazał przepisy art. 542 § 3 k.p.k. w zw. z art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k.

Postanowieniem z 11 grudnia 2020 r., sygn. akt II DO 92/20, Sąd Najwyższy pozostawił powyższy wniosek bez rozpoznania.

Pismem z 18 lutego 2021 r. J. N. ponownie zasygnalizował konieczność wznowienia postępowania w przedmiocie zezwolenia na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej K. L., zakończonego uchwałą Izby Dyscyplinarnej Sądu Najwyższego z 26 marca 2019 r., sygn. akt I DO 20/19, wskazując za podstawę wznowienia art. 542 § 3 k.p.k. w zw. z art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k.

Postanowieniem Sądu Najwyższego z 23 marca 2021 r., sygn. akt II DO 15/21, odmówiono przyjęcia wniosku J. N. o wznowienie postępowania.

Zażalenie na powyższe postanowienie wniósł 12 kwietnia 2021 r. w imieniu własnym J. N., nie wskazując zarówno zakresu zaskarżenia, jak i podnoszonych zarzutów. Skarżący wniósł o wznowienie z urzędu postępowania w przedmiocie zezwolenia na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej prokuratora K. L.. Wskazał, iż w związku ze zwolnieniem lekarskim jego pełnomocnika adwokata B. S. i jednocześnie upływającym terminem na złożenie zażalenia, uzasadnienie wywiezionego pisma uzupełni w najbliższym możliwym terminie.

W piśmie z 27 kwietnia 2021 r., stanowiącym uzupełnienie uprzednio wniesionego zażalenia, J. N. podniósł zarzuty:

- naruszenia art. 545 § 2 i § 3 k.p.k. oraz art. 542 § 1 k.p.k. poprzez odmowę przyjęcia „wniosku o wznowienie” mimo, iż takiego nigdy nie składał, lecz wystąpił dwukrotnie ze stosowną sygnalizacją opartą na art. 9 § 2 k.p.k., wobec czego zaskarżone postanowienie „nie mogło rozstrzygać o odmowie przyjęcia czegokolwiek”, gdyż brak było substratu rozpoznania;

- naruszenia art. 545 § 3 k.p.k. poprzez kategoryczne uznanie „oczywistej bezzasadności” jego wystąpienia, błędnie zakwalifikowanego jako wniosek o wznowienie postępowania, gdyż zgodnie z powszechnie akceptowanym poglądem orzecznictwa, o oczywistej bezzasadności można mówić tylko wtedy, gdy brak jest jakichkolwiek racjonalnych i obiektywnych przesłanek do merytorycznego badania podstaw wznowienia, określonych przepisami prawa procesowego;

- naruszenia art. 87 ustawy o Sądzie Najwyższym nie tylko poprzez „będącą emanacją praktykowanego w Izbie Dyscyplinarnej dualizmu prawnego” odmowę zastosowania się do mającej moc zasady prawnej uchwały Sądu Najwyższego z 23.01.2020 r. (BSA 1-4110-1/20), ale również poprzez uznanie na s. 4 uzasadnienia tego postanowienia za niedopuszczalne powoływanie się na powyższe rozstrzygnięcie, co jako argument za rzekomą bezzasadnością dokonanych sygnalizacji jest „swoistym kuriozum, gdyż stanowi to próbę narzucenia określonego poglądu prawnego i sposobu rozumienia w/w zasady prawnej, które stanowią pewną skrajność o subminimalnej akceptacji ze strony świata prawniczego”.

Formułując powyższe zarzuty skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego postanowienia w całości, a następnie wszczęcie i przeprowadzenie z urzędu postępowania wznowieniowego w odniesieniu do odmownej uchwały Izby Dyscyplinarnej Sądu Najwyższego z 26 marca 2019 r. (sygn. akt I DO 20/19). Zaznaczył jednocześnie, iż wynik tego postępowania będzie rzutować na treść, możliwość i dopuszczalność wzruszenia prawomocnego postanowienia zapadłego w sprawie prowadzonej przed Sądem Okręgowym w P. Wydziałem XVII Karnym-Odwoławczym o sygn. akt XVII Kz [...], utrzymującego w mocy postanowienie Sądu Rejonowego w P. z 11 października 2019 r. o umorzeniu postępowania w stosunku

do oskarżonego K. L. w oparciu o ujemną przesłankę braku wymaganego zezwolenia na jego ściganie.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Zażalenie skarżącego należało pozostawić bez rozpoznania.

Na wstępie przypomnienia wymaga, iż wznowienie postępowania sądowego zakończonego prawomocnym orzeczeniem, do którego stosuje się przepisy Kodeksu postępowania karnego może nastąpić wyłącznie na podstawie ściśle określonych przesłanek, których katalog zawarto w art. 540 k.p.k., art. 540a k.p.k., art. 540b k.p.k. oraz 542 § 3 k.p.k. Zainicjowanie postępowania wznowieniowego może nastąpić z urzędu lub na wniosek (art. 542 § 1 k.p.k.), przy czym za wyjątek uznać należy wznowienie postępowania z urzędu (mogące nastąpić wyłącznie z przyczyn wskazanych w art. 439 § 1 k.p.k.), a za regułę wznowienie postępowania na wniosek (zob. Świecki Dariusz (red.), Kodeks postępowania karnego. Tom II. Komentarz aktualizowany. Lex/el. 2022). Zgodnie ze wspomnianym uprzednio art. 542 § 3 k.p.k. postępowanie wznowia się z urzędu tylko w razie ujawnienia się jednego z uchybień wymienionych w art. 439 § 1 k.p.k., przy czym strona nie dysponuje w tym zakresie własnym wnioskiem o wznowienie postępowania. Ustawodawca nie przewidział bowiem uprawnienia strony do złożenia wniosku o wznowienie postępowania z powołaniem się na bezwzględne przyczyny odwoławcze, a pismo w tym przedmiocie uznać należy za wniosek sygnalizujący sądowi potrzebę rozważenia możliwości wznowienia postępowania z urzędu złożony w trybie art. 9 § 2 k.p.k. (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 4 sierpnia 2005 r., II KZ 37/05, LEX nr 152513; wyrok Sądu Najwyższego z 19 listopada 2009 r., SNO 71/09, LEX nr 1288980). Tego rodzaju sygnalizacja nie jest jednak dla sądu wiążąca i nie inicjuje postępowania o wznowienie (zob. wyrok Sądu Najwyższego z 5 czerwca 2013 r., III KK 286/12, LEX nr 1347870).

Uwzględniając przedstawione wyżej uwagi, trzeba jednak podkreślić, że przepisy art. 164 i 165 ustawy z dnia 28 stycznia 2016 roku Prawo o prokuraturze (dalej pr. o prok.), normują odrębnie kwestię wznowienia postępowania dyscyplinarnego wobec prokuratorów. Dotyczy to w szczególności podstaw

wznowienia postępowania dyscyplinarnego, podmiotów uprawnionych do składania wniosku o wznowienie oraz terminów, w których wznowienie może nastąpić. Biorąc pod uwagę treść przepisu art. 171 ust. 1 ustawy Prawo o prokuraturze, stwierdzić należy, iż w związku z uregulowaniem wskazanych wyżej zagadnień art. 164 i 165 pr. o prok., wykluczone jest odpowiednie stosowanie przepisów Kodeksu postępowania karnego, w szczególności w zakresie podstaw wznowienia w postępowaniu dyscyplinarnym wobec prokuratorów. Co jednak w realiach niniejszej sprawy najważniejsze, postępowanie, którego wznowienia domaga się J. N. nie jest postępowaniem dyscyplinarnym, ale postępowaniem w przedmiocie zezwolenia na pociągnięcie prokuratora do odpowiedzialności karnej. Postępowanie to jest uregulowane odrębnie, w przepisach art. 135 pr. o prok., a zgodnie z art. 135 § 14 w zakresie nieuregulowanym w sprawach o zezwolenie na pociągnięcie prokuratora do odpowiedzialności karnej oraz w sprawach o zastosowanie wobec niego tymczasowego aresztowania lub uchwały w przedmiocie zastrzeżenia, o którym mowa w art. 135 § 7, stosuje się odpowiednio przepisy o postępowaniu dyscyplinarnym. Podkreślić jednak trzeba, że uchwała sądu dyscyplinarnego II instancji w przedmiocie wyrażenia zgody lub odmowy wyrażenia zgody na pociągnięcie prokuratora do odpowiedzialności karnej nie jest decyzją kończącą postępowanie, o której mówi art. 164 pr. o prok., a jedynie decyzją umożliwiającą lub wykluczającą sporządzenie postanowienia o przedstawieniu zarzutu popełnienia przestępstwa, ogłoszenie go oraz przesłuchanie prokuratora w charakterze podejrzanego, a w sprawach prywatnoscargowych lub takich, w których skierowano subsydiarny akt oskarżenia decyzją umożliwiającą lub wykluczającą przeprowadzenie postępowania sądowego. W tym kontekście podkreślić należy, że w przypadku uprzedniej odmowy wydania zezwolenia na pociągnięcie prokuratora do odpowiedzialności karnej, okoliczność uzyskania nowych dowodów, wskazujących na dostatecznie uzasadnione podejrzenie popełnienia przez niego przestępstwa daje możliwość, by wystąpić ponownie o zezwolenie na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej. W sytuacji odmiennej, kiedy uprzednio wydano zezwolenie na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej, a uzyskano nowe dowody wskazujące w szczególności

na to, że prokurator przestępstwa nie popełnił, powinny być one przedstawione w toczącym się postępowaniu przygotowawczym lub sądowym.

Z tych przyczyn, mając w polu widzenia przedstawione regulacje art. 135 § 14, art. 164, 165 i 171 ust. 1 pr. o prok. należy wykluczyć możliwość wznowienia postępowania w przedmiocie zezwolenia na pociągnięcie prokuratora do odpowiedzialności karnej. Na brak możliwości wznowienia postępowania zakończonego prawomocną uchwałą wydaną na podstawie art. 135 § 5 ustawy z 28 stycznia 2016 roku Prawo o prokuraturze, zarówno z urzędu, jaki i na wniosek strony, wskazuje się zarówno w orzecnictwie Sądu Najwyższego (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 26 maja 2020 roku, II DZP 1/20, Lex nr 3082409; na tle poprzednio obowiązującego stanu prawnego postanowienie Sądu Najwyższego z 29 stycznia 2013 roku, VI KZ 15/12, LEX nr 1254751; a także aktualne na gruncie prokuratorskiego postępowania immunitetowego postanowienie z 29 października 2008 r., SNO 61/08, LEX nr 491426 oraz postanowienie Sądu Najwyższego z 30 czerwca 2009 r., SNO 16/09, LEX nr 1288799), jak i w piśmiennictwie (zob. A. Kiełtyka, W. Kotowski, A. Ważny [w:] A. Kiełtyka, W. Kotowski, A. Ważny, Prawo o prokuraturze. Komentarz, wyd. II, LEX/el. 2021, art. 164).

Sąd Najwyższy w składzie orzekającym w niniejszej sprawie podziela pogląd, wyrażony w piśmiennictwie, że w przypadku złożenia przez stronę wniosku o wznowienie postępowania w przedmiocie odmowy zezwolenia na pociągnięcie prokuratora do odpowiedzialności karnej przewodniczący wydziału lub upoważniony sędzia powinien wydać zarządzenie o odmowie przyjęcia wniosku jako niedopuszczalnego z mocy ustawy (zob. Świecki Dariusz (red.), Kodeks postępowania karnego. Tom II. Komentarz aktualizowany. Lex/el. 2022, teza 6 do art. 540 k.p.k.). W konsekwencji, ponieważ wniosek o wznowienie postępowania w takiej sytuacji jest niedopuszczalny z mocy ustawy, wykluczona jest również możliwość zainicjowania kontroli odwoławczej w takiej sprawie. Odmienne, w przypadku złożenia wniosku, o którym mówi art. 9 § 2 k.p.k. wskazującego na potrzebę wznowienia z urzędu postępowania w przedmiocie wyrażenia zgody na pociągnięcie prokuratora do odpowiedzialności karnej, właściwą i wystarczającą

reakcją będzie poinformowanie autora takiego wniosku o niestwierdzeniu uchybienia i pouczenie o braku środka zaskarżenia (zob. Świecki Dariusz, Kodeks..., teza 10 do art. 543 k.p.k., a także postanowienie Sądu Najwyższego z 16 lutego 2021 roku, I KZ 6/21, Lex nr 3123166).

Uwzględniając powyższe zapatrywania, a jednocześnie biorąc pod uwagę, że postanowieniem z 23 marca 2021 roku, odmówiono przyjęcia wniosku J. N. oraz pouczone go o prawie złożenia zażalenia na to postanowienie, które to zażalenie zostało złożone i przyjęte do rozpoznania, Sąd Najwyższy postanowił pozostawić wniesiony środek odwoławczy bez rozpoznania, albowiem jest on niedopuszczalny z mocy ustawy.

Na podstawie stosowanego odpowiednio przepisu art. 430 § 2 k.p.k. na niniejsze postanowienie zażalenie nie przysługuje.